

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ

1η Θεματική Ενότητα **Θέμα:** *Η νέα σοβαρή και αξιόπιστη δομή που θα πρέπει να δημιουργηθεί στο Μεταλυκειακό μη Πανεπιστημιακό Χώρο Εκπαίδευσης και Κατάρτισης.*

Στην πρώτη Θεματική Ενότητα διαπιστώθηκε η ένδεια των υφιστάμενων συστημάτων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Ε.Κ) και Δια Βίου Μάθησης (Δ.Β.Μ). Ως κύριες αιτίες του προβλήματος χαρακτηρίστηκαν

- η ύπαρξη κοινωνικών στερεοτύπων,
- οι συνεχείς νομοθετικές αλλαγές, και
- η έλλειψη πληροφόρησης τόσο στο Σχολείο όσο και κυρίως στις οικογένειες.

Παράλληλα, επισημάνθηκε το οξύμωρο οι επιχειρήσεις να παραπονούνται για έλλειψη στελεχών χωρίς να δραστηριοποιούνται στην κατεύθυνση δημιουργίας ενός αποτελεσματικού συστήματος Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ.

Με δεδομένη τη σημασία της Ε.Ε.Κ. για την ανάπτυξη του τόπου, και παρά την προφανή απουσία πολιτικής βούλησης, οι εισηγητές συμφώνησαν **στη σκοπιμότητα χάραξης ολοκληρωμένου, ουσιαστικού, θαρραλέου και ποιοτικού συστήματος Ε.Ε.Κ. (αρχικής & συνεχιζόμενης)**, το οποίο θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από τον **προσανατολισμό στις ανάγκες των επιχειρήσεων και της οικονομίας, έμφαση στην πρακτική εφαρμογή και άσκηση καθώς και συμπληρωματικότητα και διαπερατότητα ως προς το υφιστάμενο σύστημα Ακαδημαϊκής Εκπαίδευσης**. Επιπλέον θα πρέπει να διαθέτει σημαντικούς βαθμούς ελευθερίας, με στόχο την εύκολη και γρήγορη προσαρμογή σε νέα δεδομένα.

Ως προϋποθέσεις επισημάνθηκαν **η ενεργοποίηση των Κοινωνικών Εταίρων και των Επιμελητηρίων, η εμπέδωση στιβαρών Συστημάτων Αξιολόγησης και Πιστοποίησης και η προσήλωση στην Αξιοκρατία.**

Ενθαρρυντικές πρωτοβουλίες, όπως η διαδικασία της μαθητείας ή αυτή που σχεδιάζεται στον κλάδο της Ελληνικής Ζυθοποιίας, αναμένεται ότι θα συμβάλουν στην αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

2η Θεματική Ενότητα. **Θέμα:** *Προς μία σύγχρονη και ορθολογική αναδιάρθρωση του ενιαίου χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης και Έρευνας σύμφωνα με τη διεθνή πραγματικότητα και τις σύγχρονες τάσεις.*

1. Σκέψεις για ένα νέο Θεσμικό Πλαίσιο στην Ανώτατη Εκπαίδευση: Στην εν λόγω συνεδρία αναλύθηκε, εν πρώτοις, η ανάγκη για **μία σύγχρονη ορθολογική αναδιάρθρωση του νομοθετικού πλαισίου στην Ανώτατη Εκπαίδευση, με βάση αφητηρίας τον κεντρικό ρυθμιστικό κορμό του ν. 4009/2011, αλλά και με έμφαση στην ανάγκη εξάλειψης και των σοβαρών αστοχιών του εν λόγω νομοθετήματος, όπως αυτές διαπιστώθηκαν στην πράξη.** Η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση δεν πρέπει να ξαναμπει σε μία προκρούστεια κλίνη. Χρειάζεται ψυχραιμία και νηφαλιότητα, και αναζήτηση των ευρύτερων δυνατών συναινέσεων. Οι αλλαγές πρέπει να γίνονται με κύριο γνώμονα μία ομαλή, λειτουργική και αποτελεσματική μετάβαση σε ένα νέο θεσμικό πλαίσιο. Αυτό διδάσκει και η εμπειρία του παρελθόντος.

Ειδικότερα, μεταξύ άλλων, συζητήθηκαν εν προκειμένω τα ζητήματα του ασύλου (τονίσθηκε εδώ η πανθομολογούμενη πλέον ανάγκη για **ενίσχυση της προστασίας της ακαδημαϊκής ελευθερίας, της ελευθερίας έκφρασης και του αισθήματος ασφάλειας εντός των χώρων των ΑΕΙ**), των **Συμβουλίων Ιδρύματος** (προτάθηκε η επαναφορά τους αλλά με αναθεωρημένο πλαίσιο αρμοδιοτήτων), της **μετατροπής των ΕΛΚΕ σε ΝΠΙΔ**, της –απολύτως αναγκαίας πρακτικά– ενεργοποίησης των **Οργανισμών και των Εσωτερικών Κανονισμών των ΑΕΙ**.

Τέλος, υπογραμμίσθηκε ότι τη στιγμή που στον υπόλοιπο προηγμένο κόσμο τα Πανεπιστήμια ανταγωνίζονται μεταξύ τους για να προσελκύσουν όλο και περισσότερους φοιτητές και περισσότερες χορηγίες-δωρεές, να κερδίσουν διεθνή αναγνωρισιμότητα και ακτινοβολία, δημιουργώντας προγράμματα (προπτυχιακά και μεταπτυχιακά) στην Αγγλική γλώσσα, η Ελλάδα δεν μπορεί να μένει άλλο στο περιθώριο των εξελίξεων. Τη στιγμή που γύρω μας συντελείται μία διαρκής τεχνολογική επανάσταση, που επηρεάζει ασφαλώς και τον χώρο της εκπαίδευσης, τα Πανεπιστήμιά μας δεν μπορεί να μένουν κολλημένα σε ιδεοληψίες του παρελθόντος, σε παρωχημένες αντιλήψεις. Στο πλαίσιο ενός σύγχρονου δημοσίου Πανεπιστημίου χρειαζόμαστε **σύγχρονες δομές λειτουργίας, που να ενθαρρύνουν και να υποστηρίζουν τις διεθνείς και εγχώριες συνέργειες, καθώς και ξενόγλωσσα προγράμματα σπουδών.**

2. Η Ευρωπαϊκή πραγματικότητα στο θέμα της Αναδιάρθρωσης του Πανεπιστημιακού Συστήματος: Από το 2000 και μετά στην Ευρώπη έχουν υπάρξει πολλές περιπτώσεις συνενώσεων Ιδρυμάτων

Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης ως μία εναλλακτική λύση αύξησης της αποδοτικότητας των διατιθέμενων στα εμπλεκόμενα ιδρύματα πόρων. Στην ομιλία αυτή, που βασίστηκε σε κείμενα της Ένωσης Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων, αναφέρθηκαν διάφορες μορφές που μπορεί να πάρει μια τέτοια συνένωση και τα βασικά χαρακτηριστικά που καθορίζουν τον τύπο της συνένωσης. Συζητήθηκαν τα κίνητρα και οι σκοποί τέτοιων συνενώσεων, καθώς και μέτρα επίτευξης στην πράξη αύξησης της αποδοτικότητας της χρηματοδότησης των εμπλεκόμενων στις συνενώσεις Ιδρυμάτων. Αναφέρθηκαν κρίσιμοι παράγοντες επιτυχίας και παρουσιάστηκαν σχετικές καλές πρακτικές και παραδείγματα για τον σχεδιασμό και τη διαχείριση τέτοιων εγχειρημάτων. Τέλος, τοποθετήθηκαν **οι πρόσφατες και συνεχιζόμενες πρωτοβουλίες συνενώσεων Ιδρυμάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ελλάδα στο Ευρωπαϊκό πλαίσιο εμπειριών και καλών πρακτικών, αναδείχθηκαν ομοιότητες και διαφορές και διατυπώθηκαν προτάσεις εξορθολογισμού τόσο της διαδικασίας όσο και του επιδιωκόμενου αποτελέσματος.**

Διαπιστώθηκε ότι η περίπτωση των Ελληνικών συνενώσεων διαφοροποιείται αισθητά απ' εκείνες που έχουν ήδη ολοκληρωθεί επιτυχώς στην Ευρώπη, κυρίως ως προς τον επιδιωκόμενο στόχο των συνενώσεων, ο οποίος στην Ελληνική περίπτωση παραμένει ασαφής και αόριστος (η αναβάθμιση της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, στην οποία πρέπει να συμμετέχουν και τα ΑΤΕΙ). Άλλοι παράγοντες διαφοροποίησης είναι **η εμφανής απουσία σχεδιασμού των εγχειρημάτων, η μη αξιοποίηση της πλούσιας σχετικής Ευρωπαϊκής εμπειρίας, και η απουσία εμπλοκής καθ' ύλην αρμόδιων θεσμών,** όπως η Αρχή Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (ΑΔΙΠ). Εκτιμήθηκε ότι οι επιπτώσεις των ελλείψεων αυτών θα αρχίσουν να γίνονται αισθητές στο επόμενο στάδιο της διαδικασίας, αυτό της υλοποίησης των ληφθεισών αποφάσεων και των θεσπισθεισών νομικών ρυθμίσεων.

3. Βασικές αρχές της ακαδημαϊκής λειτουργίας του Πανεπιστημίου: Στην ομιλία «Ελληνικό Πανεπιστήμιο: τι θα συμβούλευε ο Peter Drucker;» αναλύθηκε αρχικά η λειτουργία του Πανεπιστημίου ως φορέα δημιουργίας γνώσης (μέσω της επιστημονικής έρευνας) και διάχυσής της (μέσω της διδασκαλίας εκτός των άλλων). Η επιστημονική έρευνα συνήθως απαιτεί σημαντικούς πόρους (ανθρώπινους, χρηματοοικονομικούς και ανάλογη υλικοτεχνική υποδομή) και τα αποτελέσματά της είναι ελεύθερα διαθέσιμα μετά την δημοσίευσή τους. Συνεπώς, η επιστημονική έρευνα είναι «δημόσιο» αγαθό. Ταυτόχρονα, η διδασκαλία χαρακτηρίζεται από σημαντικές οικονομίες κλίμακας καθώς επιπλέον φοιτητές σε κάποιο πρόγραμμα αυξάνουν τα έσοδα του πανεπιστημίου χωρίς να αυξάνουν ταυτόχρονα και τα επιπλέον έξοδα του. Συνολικά

λοιπόν, και από καθαρά χρηματοοικονομική άποψη, εφόσον η διοίκηση του Πανεπιστημίου θα ήθελε να αυξήσει τα κέρδη του Ιδρύματος, θα είχε κάθε λόγο να περιορίσει την επιστημονική έρευνα και να αυξήσει την εισαγωγή φοιτητών στο Ίδρυμα και συνεπώς να μειώσει τα ακαδημαϊκή ποιότητα του Ιδρύματος για το βραχυχρόνιο όφελος της κερδοφορίας. **Για αυτόν ακριβώς το λόγο, τα Πανεπιστήμια διεθνώς με ακαδημαϊκή αριστεία είναι είτε κρατικά Ιδρύματα είτε μη κρατικά και μη-κερδοσκοπικά Ιδρύματα.** Στην πρώτη περίπτωση ο «κύριος» του Ιδρύματος είναι το κράτος και κατ' επέκταση το κοινωνικό σύνολο ενώ στην δεύτερη περίπτωση ο «κύριος» του Ιδρύματος είναι και πάλι το κοινωνικό σύνολο μιας και δεν υπάρχει ιδιώτης-«κύριος»-ιδιοκτήτης. Και στις δύο περιπτώσεις, το κίνητρο για κερδοφορία εκλείπει μιας και στην πρώτη περίπτωση τυχόν ελλείμματα του Ιδρύματος καλύπτονται από την κρατική επιχορήγηση ενώ στη δεύτερη περίπτωση από δωρεές. Συνεπώς τα ιδρύματα αυτά έχουν ως προτεραιότητά τους την ακαδημαϊκή αριστεία και όχι την κερδοφορία. Από την άλλη πλευρά, τα ιδιωτικά πανεπιστήμια, όπου «κύριος» τους είναι ιδιώτης-ιδιοκτήτης, έχουν συχνά ως προτεραιότητα την αύξηση των κερδών θυσιάζοντας την ακαδημαϊκή αριστεία. Συνεπώς, η ακαδημαϊκή αριστεία είναι χαρακτηριστικό των κρατικών και των μη-κρατικών πανεπιστημίων και όχι των ιδιωτικών πανεπιστημίων.

Ταυτόχρονα, αποστολή του Πανεπιστημίου είναι η δημιουργία νέας γνώσης (μέσω της επιστημονικής έρευνας) και διάχυσή της (μέσω της διδασκαλίας, των επιστημονικών δημοσιεύσεων, κλπ).

Με βάση το σκεπτικό αυτό, η λειτουργία του ελληνικού πανεπιστημίου πρέπει να υποστηρίζει το όραμά του: **να γίνει το ελληνικό πανεπιστήμιο «σημείο αναφοράς παγκοσμίως».** Το όραμα αυτό όμως πρέπει να στηρίζεται **σε βασικές αξίες που πρέπει να διέπουν το ελληνικό πανεπιστήμιο όπως, μεταξύ άλλων, η εξωστρέφεια, η ακαδημαϊκή αριστεία και η αξιοκρατία.**

Εάν το ζητούσαμε από τον Peter Drucker, θα μας συμβούλευε την «μετάφραση» του οράματος του ελληνικού Πανεπιστημίου σε συγκεκριμένη στρατηγική που περιλαμβάνει:

- Σύνολο δράσεων για την πρωτοπορία στην έρευνα.
- Την επιβεβαίωση του Πανεπιστημίου στην αιχμή των επιστημονικών του αντικειμένων.
- Την ανάπτυξη του Πανεπιστημίου σε πόλο έλξης των άριστων φοιτητών και καθηγητών.

Οι παραπάνω δράσεις υλοποιούνται από ανθρώπινους και υλικούς πόρους, η διαχείριση των οποίων πρέπει να συμβάλλει στην επιτυχημένη εφαρμογή της απαραίτητης στρατηγικής για την

επίτευξη του οράματος του ελληνικού Πανεπιστημίου.

Η συμπεριφορά και οι δράσεις των ανθρώπινων πόρων του ελληνικού Πανεπιστημίου καθορίζεται από τις δομές, τις διαδικασίες και τους κανόνες λειτουργίας του και ταυτόχρονα από τα κίνητρα η αντικίνητρα, που έχουν υιοθετηθεί για συγκεκριμένες συμπεριφορές. Στο σημείο αυτό ο Peter Drucker θα συμβούλευε:

- Την θέσπιση **συνεχούς αξιολόγησης του ερευνητικού και διδακτικού έργου των καθηγητών** (ετησίως).
- Την θέσπιση **κινήτρων (υλικών και μη) για την προώθηση της έρευνας και διδασκαλίας που προάγει το όραμα του ελληνικού Πανεπιστημίου.**
- Την συνεπή (διαχρονικά και διαπροσωπικά) εφαρμογή των κανόνων λειτουργίας του πανεπιστημίου μιας και η κατά περίπτωση εφαρμογή των κανόνων αυτών αποπροσανατολίζει, αν μη τι άλλο την ανθρώπινη συμπεριφορά και μοιραία την κατευθύνει σε δράσεις, που δεν υποστηρίζουν το όραμα του ελληνικού Πανεπιστημίου.

Η συμβουλή του Drucker για την διεθνή καταξίωση του ελληνικού Πανεπιστημίου δεν απαιτεί απαραίτητα και μόνο μεγαλύτερη χρηματοδότηση. Αντίθετα, απαιτεί **ριζικές αλλαγές στις δομές, διαδικασίες και κανόνες του Πανεπιστημίου και ταυτόχρονα την αναγνώριση της διαφορετικότητας των ανθρώπων και την ανταμοιβή και προώθηση των πιο άξιων από αυτούς.**

4. Η οπτική γωνία ενός φοιτητή για την ποιότητα του ακαδημαϊκού περιβάλλοντος: Στην εν λόγω συνεδρία αναλύθηκαν τα βασικά αλλά διόλου αμελητέα προβλήματα που συναντά ένας φοιτητής στην διάρκεια των σπουδών του, με χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτό της Νομικής Αθηνών. Τέθηκαν υπόψιν των συνέδρων ζητήματα παραβατικότητας και ανομίας των ιδρυμάτων των αστικών κέντρων της χώρας, όπως για παράδειγμα η διακίνηση ναρκωτικών στον πεζόδρομο της Μασσαλίας, ενώ δόθηκε έμφαση στην παντελή αδιαφορία των αρχών, που αν και έχουν λάβει πλήρη γνώση για αυτά δεν λαμβάνουν κανένα μέτρο προς την αντιμετώπιση τους. Τονίστηκε, ταυτόχρονα, η δημοσιοποίηση του θέματος που έλαβε χώρα με πρωτοβουλία εκ μέρους των καθηγητών της Νομικής Αθηνών.

Παράλληλα, συζητήθηκαν ζητήματα υποχρηματοδότησης, παρουσίας των κομματικών παρατάξεων, επιπτώσεων της επαναφοράς του «ασύλου παλαιού τύπου» και απουσίας σύγχρονων υποδομών. Ωστόσο, σημειώθηκε το μεγάλο πλεονέκτημα που διαθέτει η ελληνική ακαδημαϊκή κοινότητα, που αποδεικνύεται από τις σημαντικές επιτυχίες και διακρίσεις των

φοιτητών της σε μεγάλους διεθνείς διαγωνισμούς. Το γεγονός αυτό πρέπει μόνο να μας παροτρύνει να επιφέρουμε τις ριζικές αλλαγές που έχει ανάγκη ο χώρος της Παιδείας και ειδικά αυτός της Ανώτατης. Απαιτείται, όμως κυρίως **καλλιέργεια μιας διαφορετικής νοοτροπίας τόσο στην κοινότητα των διδασκόντων, όσο και των φοιτητών, αλλά και στην κοινωνία γενικότερα. Η νοοτροπία αυτή πρέπει να διαπνέεται από τις αρχές της αξιοκρατίας, της διαφάνειας και της εξωστρέφειας. Εάν δεν επέλθει αυτή η αλλαγή νοοτροπίας δύσκολα θα μπορέσουν να τελεσφορήσουν οι αλλαγές, διότι δύσκολα θα μπορέσουν να επικοινωνηθούν και να βρουν ανταπόκριση στην κοινωνία ευρύτερα.**

3η Θεματική Ενότητα **Θέμα:** *Μεταρρυθμίσεις στον χώρο της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης & Κατάρτισης: Προκλήσεις και αναγκαίες Αλλαγές.*

A) Καινοτομία στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση & ο ρόλος των Business Schools

Η Καινοτομία μετασχηματίζει το τοπίο της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης καθώς αλλάζει τα πάντα γύρω μας. Ιδιαίτερα η τεχνολογική καινοτομία μετατρέπει τους ίδιους τους κανόνες τις μάθησης αφού αλλάζουν διαδικασίες και η διάρκεια μάθησης. Παράλληλα σχετικοποιείται η αξία και η διάρκεια των δεξιοτήτων αλλά και τα ίδια τα μαθησιακά αντικείμενα. Είναι συνεπώς απαραίτητο να προβλεφθεί μια διαδικασία εκπαιδευτική, ευέλικτη και σύγχρονη που να μπορεί να παρακολουθεί τις εξελίξεις που είναι καταγιστικές και συνεχείς. Οποιοσδήποτε σχεδιασμός θα πρέπει να λάβει υπόψη ότι η τεχνολογική καινοτομία αποτελεί βασικό μηχανισμό της ανάπτυξης και παράλληλα βασικό παράγοντα αποδιοργάνωσης. Ένα σύστημα, συνεπώς, επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης θα πρέπει να διέπεται από απόλυτη ευελιξία και κινητικότητα και μάλιστα να διαθέτει τρόπους ταυτοποίησης των δεξιοτήτων ανεξάρτητα από αγκυλώσεις που επιβάλλονται από τα εκπαιδευτικά πλαίσια.

Σημαντικό κομμάτι της εκπαίδευσης των ενηλίκων κατέχει η επιμόρφωση των στελεχών επιχειρήσεων. Στη διαδικασία αυτή πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι ιδιαιτερότητες των εκπαιδευομένων και οι προηγούμενες γνώσεις και εμπειρίες τους όσο και οι αντικειμενικές δυσκολίες και η σύγκρουση συμφερόντων στην υλοποίηση των προγραμμάτων επιμόρφωσης. Τα Business Schools προσπαθούν να ικανοποιήσουν τις παραπάνω ανάγκες για Επιμόρφωση μέσα από μια ολιστική προσέγγιση αλλά και να καλύψουν πιθανά κενά που δημιουργήθηκαν σε

άλλα στάδια της Εκπαίδευσης. Η προσαρμογή της δομής και του περιεχομένου στις ανάγκες της επιχείρησης και των στελεχών και η εξειδίκευση του εκπαιδευτικού υλικού χωρίς πιθανές παρενέργειες αποτελούν βασικά στοιχεία σχεδιασμού σε συνδυασμό πάντα με το ρόλο του Εκπαιδευτή ο οποίος καλείται να λειτουργήσει σε ρόλο εμπνευστή και διευκολυντή.

Β) Ο ρόλος και η ανάγκη για επιμόρφωση των Εκπαιδευτών Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης

Πολύ συχνά την ευθύνη της Επαγγελματικής Κατάρτισης και ανάπτυξης των στελεχών των επιχειρήσεων αναλαμβάνουν εξωτερικοί Εκπαιδευτές, εξειδικευμένοι σε ένα ή παραπάνω αντικείμενα. Οι εκπαιδευτές αυτοί συνήθως με την υποστήριξη αρμοδίων τμημάτων εκπαίδευσης ή HR των οργανισμών αναλαμβάνουν όλα τα βήματα της υλοποίησης της εκπαιδευτικής παρέμβασης, ξεκινώντας από τη διάγνωση των εκπαιδευτικών αναγκών έως και την αξιολόγηση ή στις καλύτερες περιπτώσεις και την παρακολούθηση της εξέλιξης των εκπαιδευόμενων μέσα από διαδικασίες coaching κ.ά. Τα οφέλη αξιοποίησης τέτοιων εξωτερικών συνεργατών είναι προφανή, ωστόσο σημαντικά είναι και τα μειονεκτήματά τους. Πέρα από το υψηλό κόστος που συχνά οι εξωτερικοί αυτοί συνεργάτες δημιουργούν, συνήθως, δεν γνωρίζουν εις βάθος τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του οργανισμού, την κουλτούρα του, ούτε βέβαια έχουν τις τεχνικές γνώσεις ή δεξιότητες που απαιτεί κάθε θέση εργασίας.

Το κενό αυτό θα μπορούσε να καλυφθεί με μεγάλη επιτυχία με την αξιοποίηση έμπειρων και ικανών στελεχών μέσα στον οργανισμό ως εσωτερικών εκπαιδευτών (in house trainers) για την κάλυψη των εκπαιδευτικών κενών και αναγκών άλλων εργαζόμενων στον ίδιο οργανισμό. Η αλήθεια, ωστόσο, είναι ότι κατά βάση **στην Ελλάδα οι Εσωτερικοί Εκπαιδευτές περισσότερο προκύπτουν, παρά αναπτύσσονται στη βάση μιας συνειδητής απόφασης που λαμβάνεται σύμφωνα με συγκεκριμένα κριτήρια και συχνά δεν λαμβάνουν κατάλληλη εκπαίδευση σχετικά με εκπαιδευτικές / παιδαγωγικές ικανότητες ή βασικές ικανότητες που θα τους βοηθήσουν στον ρόλο τους και θα βελτιώσουν τα επίπεδα αλληλεπίδρασης, επικοινωνίας και συνεργασίας με τους εκπαιδευόμενους τους.** Αυτό, επομένως, είναι ένα κενό που χρειάζεται να ληφθεί σοβαρά υπόψη στον σχεδιασμό ενός ευρύτερου συστήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Γ) Απαιτούμενες Δεξιότητες στην Αγορά Εργασίας και σύνδεση με την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση

Με βάση τα παραπάνω μια πολιτική εκπαιδευτικού σχεδιασμού θα πρέπει να αποφασίσει σχετικά με τις δεξιότητες που πρέπει να προσφέρει το εκπαιδευτικό σύστημα, σχετικά με το πόσο καλά προετοιμασμένοι για την αγορά εργασίας είναι οι απόφοιτοι Λυκείου, τι απαιτούν οι τεχνολογικές εξελίξεις και οι επιχειρήσεις. Σε κάθε περίπτωση η χώρα πρέπει να αποκτήσει υψηλή ανταγωνιστικότητα και παραγωγικότητα με αυξημένη ζήτηση υψηλών δεξιοτήτων και ένα υψηλών προσόντων ανθρώπινο δυναμικό, που θα αποτελέσει συντελεστή ανάπτυξης και ύπαρξης διεθνώς ανταγωνιστικών επιχειρήσεων. Η παιδεία συνεπώς έχει απόλυτη προτεραιότητα και άρα απαιτείται αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων. Απαιτείται εστίαση τόσο στις οριζόντιες δεξιότητες ακόμη και στο πλαίσιο της προσχολικής εκπαίδευσης όσο και στις ψηφιακές δεξιότητες αλλά και στη χρήση εκπαιδευτικών μεθόδων και τεχνικών που ενσωματώνουν τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών.

Η τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση πρέπει να επανασχεδιασθεί με άξονα τις απαιτήσεις της αγοράς και με χρήση μεθόδων μάθησης με βάση την εργασία. Υπάρχουν πολλές περιπτώσεις επιτυχίας από χώρες που πηγαίνουν καλύτερα από μας σε θέματα παιδείας μπορούμε να τις μιμηθούμε και να τολμήσουμε βαθιές αλλαγές παρακολουθώντας πάντα τι κάνουν σχετικά οι εξωστρεφείς οικονομικά χώρες. Οι παραπάνω αλλαγές είναι εφικτές γιατί αποτελούν ανάγκες. Αν θέλει η Ελλάδα να έχει καλύτερες προϋποθέσεις ενσωμάτωσης στην παγκόσμια αγορά πρέπει να προχωρήσει σε αλλαγές στο εκπαιδευτικό της σύστημα. Βασικό πρόβλημα σήμερα αποτελεί η ανυπαρξία των υποστηρικτικών λειτουργιών στη χώρα (μηχανισμοί διάγνωσης αναγκών, συστήματα πιστοποίησης, επαγγελματικός προσανατολισμός κλπ.) αλλά και οι αδυναμίες συνέργειας και συστημικών δεσμών μεταξύ παραγωγής και ζήτησης δεξιοτήτων.

Δ) Η ανάγκη για ανάπτυξη Επαγγελματικών Περιγραμμάτων

Για αναπτυχθεί συνεπώς ένα σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, το οποίο θα υπηρετεί με αποτελεσματικό τρόπο το παραγωγικό μοντέλο της χώρας προσφέροντας στους αποφοίτους του το αναγκαίο πλαίσιο σύγχρονων και αναγκαίων δεξιοτήτων για την πρόσβασή τους στην απασχόληση είναι πολύ σημαντική η ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που θα παρέχουν τα κατάλληλα προσόντα για τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Η διαδικασία που δίνει τον καταλληλότερο και αποτελεσματικότερο τρόπο απόκτησης των κατάλληλων προσόντων για την πρόσβαση στην εργασία σε μια περίοδο μεγάλης οικονομικής κρίσης και υψηλής ανεργίας μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσα από τη διαδρομή: Επαγγελματικό Περίγραμμα → Πλαίσιο Προγράμματος → Πρόγραμμα Εκπαίδευσης /

Κατάρτισης → Επικύρωση / Πιστοποίηση Προσόντος → Κατάταξη στο Ε.Π.Π. / Επαγγελματικό Δικαίωμα μας.

Το Επαγγελματικό Περίγραμμα, είναι το σύνολο των βασικών και επιμέρους επαγγελματικών λειτουργιών/εργασιών καθώς και των απαιτούμενων γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων που πρέπει να έχει το άτομο προκειμένου να ανταποκρίνεται αποτελεσματικά στις απαιτήσεις του επαγγέλματος – ή και της εργασίας – που ασκεί. Το Πλαίσιο Προγράμματος αποτελεί τη βάση πάνω στην οποία θα χτιστούν τα προγράμματα σπουδών της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Σημαντικό ρόλο στα νέα προγράμματα σπουδών στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ) παίζουν πλέον τα μαθησιακά αποτελέσματα (γνώσεις – δεξιότητες – ικανότητες) τα οποία αποτελούν πλέον το σημείο αναφοράς στο νέο ευρωπαϊκό περιβάλλον των επαγγελματικών προσόντων.

Τα βασικά μέρη ενός προγράμματος σπουδών μιας ειδικότητας της ΕΕΚ είναι: 1. Το επαγγελματικό περίγραμμα ειδικότητας, 2. Τα μαθησιακά αποτελέσματα (γνώσεις – δεξιότητες – ικανότητες), 3. Οι μαθησιακές ενότητες (modules), 4. Τα μαθήματα (γενικά, επαγγελματικά, επιλογής), 5. Οι πιστωτικές μονάδες ανά ενότητα και μάθημα (ECVET), 6. Η αξιολόγηση – επικύρωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων και 7. Η κατάταξη του προσόντος στο Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων το οποίο είναι αντιστοιχισμένο με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων.

Μετά την ολοκλήρωση ενός προγράμματος σπουδών της ΕΕΚ το ουσιαστικότερο στάδιο είναι η επικύρωση – αναγνώριση των προσόντων που αποκτήθηκαν από όσους παρακολούθησαν το εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Σήμερα στη χώρα μας έχουμε διάφορες μορφές επικύρωσης – αναγνώρισης των προσόντων. Στα ΕΠΑΛ η επικύρωση των προσόντων των αποφοίτων γίνεται με ενδοσχολικές εξετάσεις και την κτήση του πτυχίου ειδικότητας. Στο μεταλυκειακό έτος – έτος μαθητείας των ΕΠΑΛ και στα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) η πιστοποίηση των προσόντων γίνεται με εξετάσεις που διεξάγει ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. Στον τομέα της συνεχιζόμενης κατάρτισης και της άτυπης μάθησης το σύστημα πιστοποίησης βρίσκεται σε στάδιο διαμόρφωσης από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. Τόσο στην αγορά εργασίας όσο και στον τομέα της εκπαίδευσης / κατάρτισης, το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στο προφίλ δεξιοτήτων και ικανοτήτων κάθε ατόμου. Το σύστημα ταξινόμησης ESCO θα αποτελέσει την κοινή γλώσσα των δύο αυτών κόσμων, βελτιώνοντας τη μεταξύ τους επικοινωνία.

4η Θεματική Ενότητα **Θέμα:** Η περιοδική αξιολόγηση και Πιστοποίηση όλων των μορφών της τυπικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και της έρευνας από ενιαία αρχή –ΑΔΙΠ.

Παρουσιάστηκε, κατ' αρχήν, μια σύντομη περιγραφή των πρώτων βημάτων της διαδικασίας της αξιολόγησης στο Ελληνικό Πανεπιστήμιο και αναλύθηκαν τα κύρια θετικά σημεία και επιτεύγματα (πχ. συμβολή στην ουσιαστική βελτίωση της ποιότητας της Εκπαίδευσης και Έρευνας στο Ελληνικό Πανεπιστήμιο), καθώς και οι ανασταλτικοί παράγοντες και τα προβλήματα (πχ. η προστιθέμενη γραφειοκρατία). Αναφέρθηκε, επίσης, το θέμα της αυτονομίας (autonomy) του Πανεπιστημίου, η οποία θεωρείται ως ένας από τους κύριους παράγοντες της αξιολόγησης του (ευρωπαϊκού) Πανεπιστημίου και τα μεγάλα προβλήματα που υπάρχουν στον τομέα αυτόν στην Ελλάδα και τέθηκε το ερώτημα για το ποιο πρέπει να είναι το επόμενο ποιοτικό άλμα στην διαδικασία της αξιολόγησης των Ιδρυμάτων.

Αναλύθηκε, στη συνέχεια, το εξαιρετικά σημαντικό θέμα της διασφάλισης και πιστοποίησης ποιότητας στον Ευρωπαϊκό χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης, με έμφαση στο παράδειγμα της Ελλάδας και έγινε αναφορά στην αξιολόγηση των συστημάτων ποιότητας των χωρών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τέθηκε το ερώτημα αν είναι δυνατή η πιστοποίηση όλων των μορφών Τυπικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και Έρευνας από Ενιαία Αρχή. Παρουσιάστηκαν αναλυτικά ο σκοπός, το αντικείμενο και διαδικασία πιστοποίησης, καθώς και οι αρχές και το πλαίσιο προτύπου πιστοποίησης. Ιδιαίτερη αναφορά έγινε στη σύγκλιση εκπαιδευτικών δομών και προγραμμάτων σπουδών, ένα ευρωπαϊκό "σύνθετο" και απαιτητικό ζητούμενο (συγκλίνουσες ή αποκλίνουσες διαδικασίες;), για το οποίο η Ελλάδα πρέπει να διανύσει σημαντική απόσταση. Έγινε, δε, ιδιαίτερη αναφορά στο φοιτητο-κεντρικό μοντέλο μάθησης και στο αν είναι εφικτός ο μετασχηματισμός της καθηγητο-κεντρικής εκπαιδευτικής διαδικασίας προς αυτό το νέο μοντέλο μάθησης.

Παρουσιάστηκε η πολυετής εμπειρία που υπάρχει στο ACT, λόγω της διπλής αναγνώρισης και πιστοποίησης του, τόσο από τις ΗΠΑ όσο και από το Ηνωμένο Βασίλειο. Παρουσιάστηκαν και αναλύθηκαν τα κριτήρια και οι διαδικασίες αξιολόγησης που ακολουθούν και εφαρμόζουν οι διαφορετικοί οίκοι ή τα πανεπιστήμια του εξωτερικού, καθώς επίσης και τα τυχόν πλεονεκτήματα ή/και μειονεκτήματα, αλλά και η συμπληρωματικότητα, αυτών των πρακτικών. Επίσης, αναφέρθηκε η γενικότερη εμπειρία και από άλλα κολλέγια που έχουν πιστοποίηση από το εξωτερικό, και παρουσιάστηκαν χονδρικά οι πρακτικές που ακολουθούνται στα επί μέρους εθνικά NARIC (των εθνικών ΔΟΑΤΑΠ κάθε χώρας). Τέθηκαν, δε, σημαντικά ερωτήματα σχετικά που αφορούν στην ομοιομορφία των κριτηρίων, τη χρονική διάρκεια και τη συχνότητα της πιστοποίησης, τον πιθανό τρόπο παρέμβασης και επιρροής στην καθημερινή λειτουργία των Κολλεγίων, τα προβλήματα που υπάρχουν όσον αφορά στις διακρατικές συμφωνίες και πρακτικές.

Στην εν λόγω ενότητα, παρουσιάστηκαν θετικές εμπειρίες φοιτητών από την Νομική Σχολή του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης και της Σχολής Χημικών Μηχανικών του Ε.Μ.Π. (φοιτητική πρωτοβουλία και σύλλογος Chemecon) σχετικά με τα ευρύτερα θέματα της αξιολόγησης. Επισημάνθηκε ότι

έχουν γίνει σημαντικά βήματα προόδου και με την συμμετοχή των φοιτητών (πχ. εφαρμογή ερωτηματολογίων φοιτητών, μείωση του κομματισμού, περιορισμός περιστατικών παραβατικότητας κλπ.) και αναφέρθηκε ότι ενισχύονται οι τάσεις εξωστρέφειας με την διεθνοποίηση των προγραμμάτων σπουδών και την σύγκριση Ελληνικών με αντίστοιχα Ευρωπαϊκά Ιδρύματα, αλλά και με την δημιουργία δομών με καθαρά εκπαιδευτικό χαρακτήρα. Αυτές οι δομές στοχεύουν στην συσπείρωση των φοιτητών γύρω από το επάγγελμά τους, με κύριο στόχο την δημιουργία κρίσιμων μαζών φοιτητών που θα μεριμνούν για την συνεχή βελτίωση του ακαδημαϊκού χώρου και την ανάπτυξη ολοένα προσφορότερων συνθηκών για την άνθηση και αναγνώριση των επαγγελματιών τους και την ενδυνάμωση των δεσμών με την αγορά εργασίας, στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό.

5η Θεματική Ενότητα **Θέμα:** *Η θεσμική κατοχύρωση της σύνδεσης του Εκπαιδευτικού και Ερευνητικού Χώρου με το χώρο των επιχειρήσεων, της αγοράς, του πολιτισμού, της οικονομίας και της κοινωνίας.*

Έγινε αναφορά στις κατά κανόνα προβληματικές σχέσεις της βιομηχανίας και των ερευνητικών ιδρυμάτων καθώς και τις ιδιαίτερες ανάγκες της αγοράς. Τονίσθηκε η ανάγκη αλλαγής νοοτροπίας και φιλοσοφίας για την ενδυνάμωση αυτής της τόσο απαραίτητης σχέσης και της υιοθέτησης ήδη επιτυχημένων μοντέλων και πρακτικών του εξωτερικού.

Στη συνέχεια επισημάνθηκε η ανάγκη της σύνδεσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας ενώ παρουσιάστηκαν οι παράγοντες που διαμορφώνουν και καθορίζουν τη σχέση αυτή γεγονός που αποτελεί ίσως το μοναδικό εργαλείο για την πορεία εξόδου της χώρας από την χρόνια κρίση. Δόθηκαν απτά παραδείγματα, της συνεργασίας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και των επιχειρήσεων τονίζοντας ταυτόχρονα και τα θεσμικά κυρίως προβλήματα αυτής της συνεργασίας. Αναφέρθηκαν πολύ καλές πρακτικές που αποτελούν άριστα παραδείγματα προς μίμηση, σχετικών συνεργασιών στη Γερμανία, Γαλλία & Σουηδία.

Παρά τα εγγενή προβλήματα του χώρου αυτού, παρουσιάστηκαν λαμπρές πρακτικές μάθησης μέσω κοινωφελούς εργασίας με βιωματική εκπαίδευση έχοντας ταυτόχρονα σημαντική κοινωνική προσφορά που θωρακίζει μέσα στην κοινωνία ακόμη και αυτή την εταιρική σχέση. Στην ίδια κατεύθυνση παρουσιάστηκαν παραδείγματα σύνδεσης του εκπαιδευτικού χώρου με τις ανάγκες της κοινωνίας και ιδιαίτερα στον χώρο της υγείας που οι υπηρεσίες της υπολείπονται κυρίως σε αυτούς που έχουν την δυσκολότερη πρόσβαση σ' αυτές.

Ιδιαίτερως ενδιαφέρουσα ήταν η ανάδειξη όχι μόνο των αναγκών στον Διατροφικό τομέα αλλά ταυτόχρονα και των ευκαιριών που διαφαίνονται ιδιαίτερως την εποχή της οικονομικής κρίσης. Παρουσιάστηκαν εξαιρετικά παραδείγματα κάλυψης με τον καλλίτερο τρόπο αυτού του υπαρκτού κενού στον χώρο της ειδικής αυτής εκπαίδευσης μέσα από μια ολιστική προσέγγιση με βιωματικό τρόπο.

Τέλος, έγινε αναφορά στα διαρθρωτικά προβλήματα του επιχειρηματικού κλάδου τα οποία άμεσα συνδέονται με την έλλειψη διαρθρωτικής ανταγωνιστικότητας αλλά ταυτόχρονα δόθηκαν νέες προσεγγίσεις μέσω της εκπαιδευτικής διαδικασίας με τη στήριξη της καινοτομίας και τη διαμόρφωση κουλτούρας επιχειρηματικότητας. Παρουσιάστηκε σημαντική πρωτοβουλία από την ακαδημαϊκή κοινότητα με ένα πρόγραμμα εκκίνησης επιχειρήσεων μέσα από το οποίο παρέχεται συστηματική υποστήριξη ακόμη και των ερευνητικών ομάδων όπου ταυτόχρονα αξιοποιούνται και στελέχη του ιδιωτικού τομέα.